

LES ÚTILS I PLAENTS RELECTURES

Salvador OLIVA.

Terres perdudes / Complementos circunstanciales.

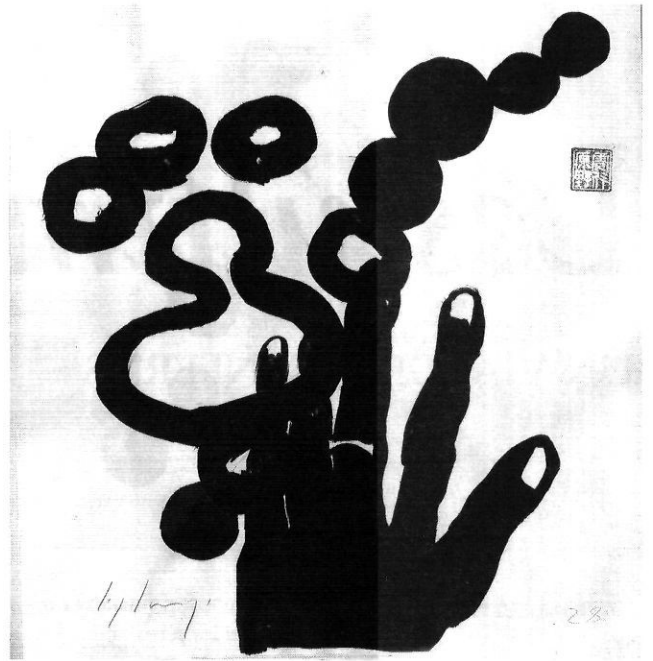
Quaderns Crema, Poesia dels Quaderns Crema, 40 i 41.
Barcelona, 1998. 51 i 74 pàgines.

SEMPRE ÉS D'AGRAIR que els editors et facilitin el profitós i agradable exercici de rellegir aquells poemes que t'impresionaren fa temps en un vell llibre manllevat o reproduït il·lícitament, o aquells altres que t'han fet somriure amb els dits ombrejats de tinta de diari.

Sempre és d'agrair retrobar la veu d'un poeta que sap alternar els registres i fins i tot dissoldre'ls, que coneix el sentit just de cada mot, que supera amb mà de mestre els paranys de la mètrica i que et fa veure nua l'ànima del món sense exercir la violència dels sentimentalismes.

Terres perdudes, ja des del títol, és un llibre de marcat to elegíac, molt evident en les seves dues primeres parts, no tant, a la tercera i última. A «Seducions», la primera, hi regna l'amor que ens fa «sords a les passes de la nostra mort» –des de la paradoxal naturalesa del desig, sòbriament descrita a «Lament», fins al desamor que deixa «l'ànima deserta», artificialment narrat a «Elegia». «Terres perdudes», la segona, ens proposa un passeig «pels solcs de la memòria» que ens fa evident el pas del temps i les pèrdues que l'acompanyen –la mort hi senyoreja: la mort real dels éssers estimats i admirats, la mare del poeta a «In memoriam» i Maria Callas a «16 de setembre de 1977», per exemple; i la mort com a única veritat absoluta, alliberadora i feliç, a «Cant de la bona Mort», per exemple. «Festa», la tercera i última, és la porta oberta «al pou més dolç d'un altre somni», l'esperança –en un futur millor construït amb l'amor, a «Promesa», o en el futur encarnat per una nova vida, a «Lingüística natural».

Complementos circunstanciales, ja des del títol, és un llibre de marcat –volgudament, irònicament marcat?– to menor. És una antologia –formada per quaranta-un poemes i una mica retocada, cal dir– d'aquells «Versos d'actualitat» que, il·lustrats per Romeu, l'autor va anar publicant al «Quadern» del diari *El País* entre el juny de 1995 i el setembre de 1996. Però aquest to menor que, pel títol, podria fer pensar en els poemes de circumstàncies dels humanistes o en els epigrames dels clàssics llatins deu més a Horaci que a Marcial, per entendre'ns, s'apropa més a la sàtira que a l'epigrama. L'autor ens ha volgut «fer més suportable la rutina de viure» usant com a diana dels seus dards moralment saludables i lúcidament enverinats qualsevol manifestació del poder i de l'estultícia humana. Així doncs, reben els polítics, els gestors culturals, els escriptors del mes, el papa, la reialesa, el club que és

més que un club i la gent que es deixa entabanar per tot plegat. La varietat temàtica té el seu complement formal en la varietat de metres, ritmes i estrofes sàviament construïdes amb mà d'orfebre –vegeu, per exemple, la cançó dedicada al president Chirac. La ironia ho impregna tot i fins i tot s'adreça al propi jo poètic per abaixar-li els fums i convidar-lo a fer vot d'humilitat –vegeu «El poder de les rebaixes» on el jo del poema, una mica com l'Alfí del *Beatus ille* d'Horaci, després de criticar el consumisme abandona el lector amb presses per «sortir a comprar quel·com».

Però és inconcebible que, tractant-se d'edicions de textos ja publicats en premsa –*Complementos circunstanciales*– o de segones edicions corregides de llibres ja editats –*Terres perdudes*, publicat per la Gaya Ciència el 1981–, no hi hagi cap pròleg o nota explicativa que ho adverteixi al lector desprevingut que no coneix la trajectòria literària de l'autor.

I és encara més inconcebible la incúria de l'editor a *Terres perdudes*. M'explico: deia abans que es tractava d'una segona edició corregida; com a tal, inclou variants d'autor –des de la reescriptura d'un vers («Ningú no va romandre a plorar per l'heroi», esdevé «No vaig veure ningú que plorés per l'heroi», al final de «Nightmare», per exemple) fins a la supressió d'un poema (el cas d'«Ídols», inclòs a la segona part del llibre el 1981 i eliminat el 1998)– i també correccions lingüístiques o d'altre tipus –com la substitució, a «Seducions», d'un redundat «on s'hi instal·lava» per un correcte «on s'instal·lava». Però el que una segona edició no hauria d'incloure mai són més errors que la primera. Deixant de banda els nombrosos buits de puntuació provocats per la supressió gairebé sistemàtica dels guionets –voluntat de l'autor o de l'editor?, em pregunto–, la segona edició conté cinc errors que afecten una part essencial del poema, la mètrica: hi trobem cinc versos coixos per manca o afegit d'una sí·l·laba (només un exemple: a «Elegia», l'originari «Plena d'esculls i de paranys» de la darrera estrofa esdevé «Plena d'esculls i paranys»).

Això no obstant, o potser precisament per això, la lectura, o millor la relectura, dels poemes inclosos en aquests dos llibres és un exercici plaent als sentits i útil a la intel·ligència, o viceversa.

Lluís Lucero Comas